

Congregatie op weg naar evenwicht

Bart Makken

Hoe eindigt een pelgrimsreis van Vlaanderen naar Nederland in een klooster, en vandaar in een spirituele ontdekkingsreis door Frankrijk? Dat is alvast het verhaal van de Vlaamse theologe Annie Coppens-Baeten, die na studies aan de Gentse universiteit eerst tien jaar lang geschiedenis doceerde aan het Sint-Franciscusinstituut te Melle.

De sacramentijnen en hun spiritualiteit vandaag

OMWILLE van vaders baan verhuist het gezin Coppens-Baeten in 1980 naar Nijmegen. Om zich makkelijker in de Nederlandse samenleving in te passen, engageert moeder zich in de parochie. Ze voelt er echter dat ze in de Kerk meer kan betekenen en besluit theologie (in Leuven) en Hebreuws (in Nijmegen) te studeren. En zo komt ze in haar adoptiestad in dienst van het Centrum voor Parochiespiritualiteit van de sacramentijnen.

Geboeid door het levensverhaal van Pierre-Julien Eymard (1811-1868), ging ze op zoek naar de wortels van diens congregatie van het Heilig Sacrament. Het resulterende boek is een boeiend verslag van een voetspoor door heel Frankrijk. Annie Coppens-Baeten bezocht de plaatsen waar des stichters spiritualiteit tot wasdom kwam: La Mure, Marseille, Lyon, Parijs. „Wilde ik in lijn met de spiritualiteit van de sacramentijnen werken, leek het me handig om niet enkel Eymards boeken en brieven te lezen en alles wat over zijn stichting verscheen.” De ervaring was dat landschappen gingen spreken als getuigen van het spirituele. „Kennissen van het verleden maakt spiritualiteit begrijpelijk, maar is nog geen levende spiritualiteit. Vandaar de reizen langs de plaatsen waar hij leefde en werkte.” De eeuw waarin de sacramentijnen werden gesticht, zocht de schade te herstellen die de Kerk had geleden, zowel materieel als in de geesten van de mensen. Besef wel dat de geestelijke kaalslag door de Franse Revolutie huiveringwekkend was en het vele generaties heeft gevegd om de klappen te boven te komen. Na de Franse Revolutie ontstonden tal van nieuwe congregaties. Ze legden zich toe op onderwijs, op armen- en ziekenzorg. Ze trokken naar de missies, of zochten vooral godsdienstige noden te lenigen.

Vandaar die vandaag misschien wat gedateerd overkomende congregaties. Ze hebben nog steeds hetzelfde doel voor ogen, missen echter vaak de mensen om dat uit te dragen. Tot de volhardende behoort bovengenoemde priestercongregatie, die niet louter contemplatief wil zijn, maar ook actief apostolaat wil bedrijven. Om de

deelname aan het sacrament van de eucharistie te bevorderen, kreeg Pierre-Julien Eymards stichting in 1856 groen licht. De nadruk lag toen op de eredienst rond de eucharistie, de aanbidding van de geconsacreerde hostie. Vandaag wordt gekozen voor een gezond evenwicht tussen vieren en aanbidden.

Bij het geheim

Met de eucharistie als hun specialiteit zijn de sacramentijnen ook vandaag nog goed in beeld. Er zijn kloosters in Lommel, Brussel en Hooglede. In Nederland vind je sacramentijnen in Amsterdam, Kerkrade en Nijmegen. Aan dat laatste is bovengenoemd Centrum voor Parochiespiritualiteit (CPS) verbonden.

„Eucharistie maakt de parochie zichtbaar”, aldus Annie Coppens-

Baeten. Ziehier meteen het werkveld van het CPS, dat nuttige handboekjes ontwikkelt voor zeer uiteenlopende bedienaren van de mis – van koster en misdienaar tot cantor en koordirigent. Het CPS richt zich op pastores, vrijwilligers en allen die op zoek zijn naar meer diepgang in hun geloof. Het centrum voorziet in vorming en toerusting door middel van lezingen en catechetisch materiaal, door gespreks- en bezinningsbijeenkomsten, cursussen en parochietrajecten.

Annie Coppens-Baeten: „We zijn maar met z'n drieën, maar dankzij internet en de digitale nieuwsbrief hebben we een groter bereik in Nederland en Vlaanderen.” Haar taak in het centrum is spiritualiteit en geloofsverdieping te brengen. „Niet eenvoudig”, zegt ze. „Liturgie is herhaling, hoe vaker hoe beter, maar voor spiritualiteit is herbronning nodig.”

Naast parochies richt men zich op gezinnen met kinderen, via de 'geloofskoffertjes', gevuld met speelse lectuur. *Geloven thuis* is een belangrijk onderdeel, evenals de voorbereiding op de communie via het handzame boekje *Kind en eucharistie of Feest van God en mensen*.

Mevrouw Coppens-Baeten: „Met de eucharistie zitten we in het hart van de Kerk, zij is er het geheugen van. Vandaag de dag zijn er nogal wat zoekers. Waar kun je nog in rust en stilte met God samen zijn? Zonder die voorwaarden kan een mens niet komen tot spiritualiteit, tot datgene wat zich in intimiteit afspeelt tussen God en mens. Volgens de sacramentijnen doen we ons schromelijk tekort door niet dagelijks bij het allerheiligste te verwijlen. Het geloof mag balanceren tussen geheim en bewijs, als we bidden, zijn we bij het geheim.”

„De negentiende eeuw was een schitterende en levendige tijd. Hoe beter je daarin thuis bent, hoe groter de kans dat je het verleden kunt relativiseren en op zoek kunt gaan naar een *up to date* levensstijl voor 'de eucharistische mens' vandaag. Met de nieuwe leefregel moet dat lukken. Maar of dit ook kan zonder groeiende aandacht voor 'de kinderen van Sarah' (de samenwerking met leken), is nog de vraag.”

Annie Coppens-Baeten, *De ceder spreken. Een verhaal over spiritualiteit*, Valkhof Pers, Nijmegen, 2007, 197 blz., 24 euro, ISBN 978 90 5625 246 5 • Over de sacramentijnen vindt u veel op de website www.eynard.org. Meer weten over het Centrum voor Parochiespiritualiteit? Raadpleeg u dan de website www.parochiespiritualiteit.org of belt u naar 0031/24/355.80.29. Het centrum in Nijmegen is gevestigd in klooster Brakkenstein, het 'moederhuis' van de congregatie van het Heilig Sacrament in Nederland.

Annie Coppens-Baeten: 'Met de eucharistie zitten we in het hart van de Kerk, zij is er het geheugen van.' © Maitrise